

La ceràmica a Catalunya

Es produïa des del segle XIII indústria ceràmica decorada, per exemple, a Manresa. Després de l'edat mitjana la ceràmica catalana s'obrirà als corrents italians.

Els ceramistes a Barcelona van ser molts. El rei Jaume I va concedir dos llocs al Consell de Cent o corporació municipal de Barcelona a dos ollers. Al segle XV ja estaven organitzats en diverses corporacions. N'hi havia que feien ceràmica per a la taula, rajolers, ollers i gerrers, que formaven entre tots la confraria de sant Hipòlit. Els que feien la ceràmica decorada eren

els escudellers, o sigui els que feien els estri per a la taula, també anomenats ollers blancs. La seva decoració era amb dibuixos blaus sobre fons blanc, reproduïa fruites, flors, ocells, o cenefes tractades amb quatre ratlles. La pobresa d'estany que tenia l'esmalt deixava transparentar el color de la terra.

Al segle XV es fabricaven a Barcelona peces amb reflex metàl·lic, i posteriorment també a Reus. La seva manufactura i decoració era semblant a la de Manises. En el camp de les rajoles pràcticament es va limitar a l'ús del blau sobre el blanc, amb positiu i amb negatiu. Són famoses les rajoles dels oficis.

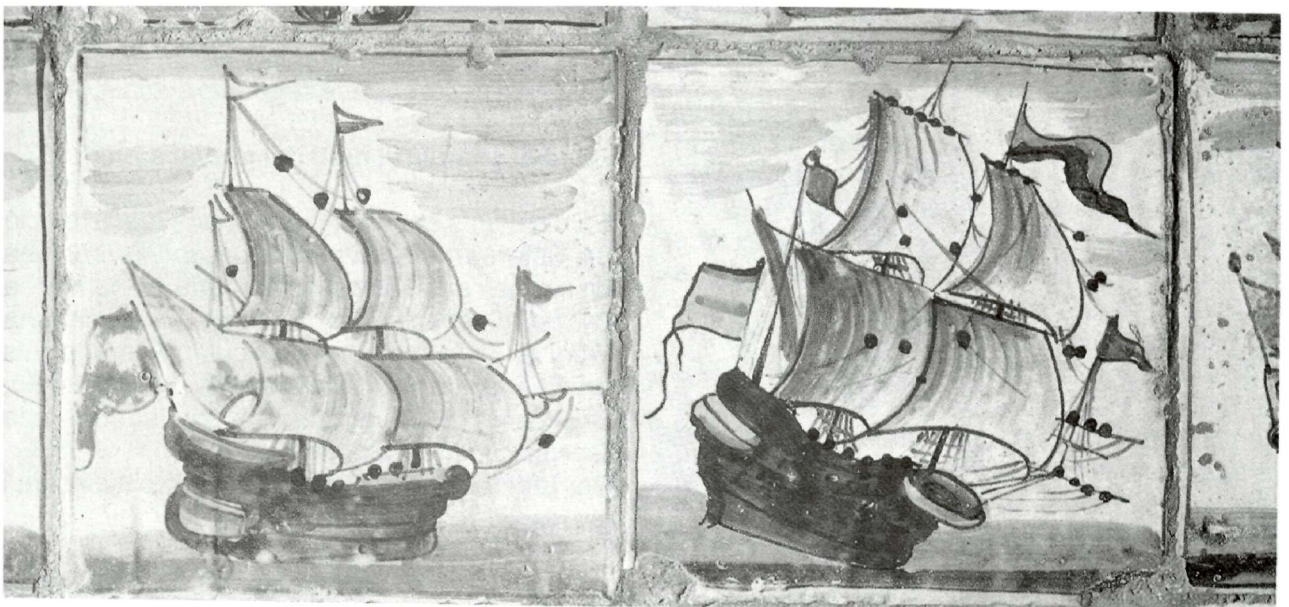
El Renaixement, als segles XVI i XVII, aporta a la ceràmica catalana el valor de la qualitat en lloc de la quantitat, el descobriment de la singularitat. Té gran importància dins de la ceràmica de l'estil blanc de l'abat Porta, que valora la rarsa i, entre altres conceptes, la mesura i l'ordre.

La influència francesa que arriba al segle XVII es veu potenciada amb la dominació napoleònica a principi del segle XIX.

L'eclipsi posterior de l'art ceràmic català es produeix amb la industrialització. De forma espectacular va renéixer novament al segle XX, amb el Modernisme, una magnífica producció de rajoles que va realçar l'arquitectura de l'època. Arquitectes com Puig i Cadafalc o Gaudí la van utilitzar en les seves edificacions.

El Modernisme va crear un sistema de producció basat en la investigació de pastes i esmalts molt apreciats per la burgesia industrial, que es va convertir en el seu principal consumidor.

Els pioners d'aquesta tendència varen ser Gaudí, amb la casa Vicens de Barcelona,

recoberta totalment de ceràmica industrial sense esmaltar i de rajoles policromades esmaltades; Joan Martorell, l'arquitecte que el 1885 construeix l'església de les Salesas de Barcelona, emprà la mateixa tècnica; Domènec i Muntaner, que el 1888, construeix per a l'Exposició Universal de Barcelona un edifici destinat a restaurant, actualment Museu de Zoologia, anomenat Castell dels tres Dragons amb ceràmiques.

El simbolisme, el món poetitzat i irreal, crea la forma que es materialitza en l'obra personal dels creadors del moment, amb la utilització de la ceràmica com a element d'expressió decorativa. El mosaic anomenat trencadís creat per Antoni

Gaudí i Josep M. Jujol en espais i edificis com el parc Güell, la casa Milà, la casa Batlló, etc., de Barcelona, dona bellesa i cromatisme.

Un altre gran arquitecte que va utilitzar la ceràmica, fou Domènec i Muntaner. La seva obra més important, realitzada el 1908, fou el Palau de la Música Catalana, a Barcelona, a part de magnífics edificis a Reus i Palma de Mallorca entre d'altres.

Antoni Serra, gran ceramista, tanca el gran parèntesi que va obrir la decadència de la fàbrica d'Alcora. És el primer que ja el 1904 va fundar un taller dedicat a la fabricació de peces de porcellana a gran foc. Les peces amb pasta de porcellana a 1400°C que surten del seu taller tenen una perfecció i una blancor extraordinàries. La gamma de colors amb què decora les peces resisteix l'alta temperatura i personalitza l'objecte, molt característic de l'estil de l'època.

El 1915 es crea a Barcelona l'Escola Superior de Bells Oficis. Aquest important centre que promou amb gran rigor l'ofici, la renovació estètica i conceptual, és veritablement el que obre les portes a la ceràmica actual.

Alguns dels professors d'aquesta escola van ser Francisco Quer, Josep Aragay, pintor i decorador de ceràmiques, Joan Baptista Alós, ceramista de molt bon ofici que va dirigir moltes fàbriques de ceràmica.

Actualment els centres més importants de ceramistes contemporanis els trobem a la Bisbal, Mirabet, Quart, Verdú i Breda.

Ana Marañà i Montse Falguera.

El pregoner

L'aparició de moderns aparells i noves màquines, unida al ritme frenètic de vida que portem, han canviat la manera de procedir i l'estil de vida de la gent i han condicionat en gran mesura la comunicació entre el membres de la família i per extensió entre els veïns d'una mateixa comunitat. Per aquest motiu, el fet comunicatiu, íntimament lligat a la necessitat de tenir informació, i un dels principals aspectes de la relació social, ha variat notablement en els últims anys.

Abans, la transmissió d'informació entre els habitants i les institucions i entitats del poble prenia una forma pròpia i tenia una presència important en la manera de fer i de viure el dia a dia.

Un persona que tenia un paper important en el traspàs de la informació i la divulgació de les notícies entre els veïns era el pregoner, que coincidia amb la persona que feia d'agutzil. L'agutzil era un treballador municipal encarregat de fer les feines diverses que eren necessàries per a realitzar els serveis que oferia l'Ajuntament als seus vilatans. Un d'aquest serveis era informar a la població de les ordres de les autoritats i de les comunicacions oficials. Així, mitjançant els pregons, fets públicament en veu alta, es posaven en coneixement del poble les notícies i els comunicats d'interès municipal. També hi havia alguns veïns que particularment empraven aquest servei per fer cridar

mercaderies, articles, feines que realitzaven o bé per reclamar objectes perduts, pagant al pregoner una petita quantitat de diners que ja estava estipulada.

Per reclamar l'atenció del públic, el pregoner utilitzava una corneta, instrument semblant a una trompeta, però més petit i de sons més aguts, fent un parell de tocs. A continuació anunciava el pregó tot dient: "Atenció, atenció, es fa saber ... ". Era costum fer-los cap al tard, després de la posta de sol, un cop els pagesos ja havien retirat del tros i la majoria de gent ja era a casa. El pregoner es situava en uns punts concrets situats en diferents carrers de la localitat i en sentir els tocs de la corneta, homes, dones i canalla guaitaven als balcons i a les finestres o sortien al carrer per sentir-los bé.

Els punts on es feien els pregons eren aquests:

- Plaça de l'Església: cal Merequildo i cal Fuster.
- Carrer de Lleida: ca la Mariana, cal Pardal, davant de la farmàcia i a cal Josep de la Can.
- Les Cases Barates: plaça del Doctor Serés, cal Mingo i cal Sisco del Merola.
- Carrer de Llobera: cal Ramon del Farré.
- Carrer de la Concòrdia: ca l'Abelardo i ca la Barona.
- Les Casetes: ca l'Enric del Gallo.
- Cruïlla del carrer Nou i carrer de Mossèn Pere.
- Carrer de la Presó: cal Xim i cal Mònico.
- Carrer de la Mercè: ca la Carme de la Coixa.

-Carrer de la Mercè: ca la Carme de la Coixa.

-Carrer del Centre: cal Xoricero, cal Reiet i cal Sastre.

-Carrer Major: cal Baró.

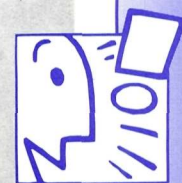
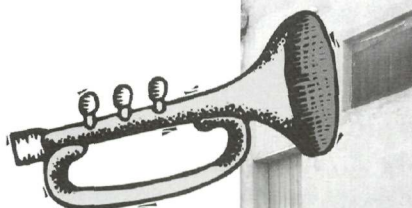
-Carrer del Raval: cal Barbero i cal Juanito de la Sabonera.

Diferents persones van fer aquesta feina durant molts anys al nostre poble:

l'Antonio Ibars Ortiz, de cal Teo; l'Antonio Benedicto Llaquet, de cal Sabater; l'Antonio Pané Vendrell, de cal Nadal; el Benjamín Pompidó Farré, de ca la Quela, i l'Antonio Pané Bañeres, de cal Nadal.

Els pregons sempre s'havien fet en català, però després de la Guerra Civil, quan al poble s'hi va instal·lar un grup de militars que realitzava pràctiques de tir, va passar un fet curiós. Mentre l'Antonio Pané Vendrell feia un pregó, un tinent se li acostà apuntant-lo amb una pistola i l'obligà a pregonar en castellà. Les autoritats militars superiors, en assabentar-se del fet, van castigar el tinent a escombrar els carrers del poble amb un sac d'arena de vint-i-cinc quilos carregat a l'esquena durant uns dies. A partir de llavors les crides es feren en castellà fins que bastants anys més tard es van fer un altre cop en català, encara que es repetien en castellà.

Els pregons també han estat protagonistes d'algunes anècdotes divertides que van passar ja fa anys i encara resten a la memòria d'aquells que les van viure. Una d'elles es refereix a un grup de joves, amics de la broma i de la gresca, que formaven *la colla de la bata*. Van encomanar a un pregoner que fes cridar una soga i un sac que algú havia perdut. El pregó deia això: "Atenció, atenció, es fa saber a qui s'ha trobat una soga i un sac, que han perdut per aquí al poble, que si ho vol denunciar ho tornarem al seu amo. Per la soga no li donaran res, però li donaran pel sac". L'altra explica que una nit van prendre les remolatxes que el Tonet del Carnisser tenia plantades en un bancal de so les metgesses (situat aproximadament on és ara el

carrer del Nord). L'endemà en veure-ho, va fer dir un pregó que deia: "Atenció, atenció, es fa saber que es pot anar a buscar remolatxes a sol Tonet del Carnisser que encara n'han quedat".

L'ofici de pregoner va desaparèixer fa un temps, cap als anys setanta, quan es van instal·lar altaveus en diferents llocs del poble per tal de modernitzar i renovar el mitjà d'informació emprat fins llavors, ja que el poble havia crescut i cada cop es necessitaven més hores per fer els pregons i la informació arribava amb més dificultat a tothom. Cridaven l'atenció algunes de les primeres músiques que anunciaven els pregons d'aquest nou període, cançons del Manolo Escobar, no gaire escaients i que sortosament es van substituir per les nostres estimades sardanes.

Actualment, els dies de mercat, a primera hora del matí, cada dia al migdia i en altres moments puntuals, encara es poden escoltar, si no hi ha trànsit i si no circulen vehicles a gran velocitat, els pregons fets per una veu anònima des d'un micròfon instal·lat a les oficines de l'Ajuntament. Igualment es poden sentir a l'emissora d'Alpicat Ràdio en hores determinades de dilluns a divendres i també es poden llegir a la pàgina web de l'Ajuntament.

Alba Roure i Gilart